

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เรื่องที่ 4 การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

อัญชลี ธรรมะวิสิกุล

1 ตุลาคม 2561

1. หลักการ

รัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560 – 2579) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขจุดอ่อน และเสริมจุดแข็งให้เอื้อต่อการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมาย การสร้างรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ แห่งชาติในการที่จะให้ประเทศไทยมีความมั่นคงในทุกด้าน คนในชาติมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมั่นคง และประเทศสามารถ พัฒนาไปได้อย่างยั่งยืน จำนวน 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ (1) ยุทธศาสตร์ด้านความ มั่นคง(2) ยุทธศาสตร์ด้าน การสร้างความสามารถในการแข่งขัน (3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (4) ยุทธศาสตร์ ด้านการสร้าง โอกาสและความเสมอภาคทาง สังคม (5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิต (6) ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องจุดเน้นในการพัฒนา คุณภาพคนใน สังคมไทยทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี มีสุขภาวะที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย มีจิตสำนึกที่ดี ต่อสังคมส่วนรวม มีทักษะความรู้และความสามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงรอบตัว ที่ รวดเร็ว

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา 4 ประการ ได้แก่ (1) เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (2) เพื่อพัฒนาคนไทยให้ เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะทักษะและสมรรถนะที่สอดคล้องกับ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและ ยุทธศาสตร์ชาติ (3) เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และมี คุณธรรม จริยธรรม รู้ รักสามัคคี และร่วมมือกันกำลังมุ่งสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจ พอเพียง และ (4) เพื่อนำประเทศไทยก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง และความเหลื่อม ล้าภายในประเทศลดลง จึงกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลักที่ สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุเป้าหมายตามจุดมุ่งหมาย วิสัยทัศน์ และแนวคิดการจัด การศึกษา ดังนี้ (1) ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของ สังคมและประเทศชาติ (2) ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อ

สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (4) ยุทธศาสตร์การสร้าง โอกาสความเสมอภาพ และความเท่าเทียมทางการศึกษา (5) ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมสุขภาพ ชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (6) ยุทธศาสตร์การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองอุดมการณ์การจัดการศึกษาตลอดชีวิตและการสร้างสังคมไทย ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ตามปรัชญา “คิดเป็น” เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและสังคม มีการบูรณาการอย่างสมดุล ระหว่างปัญญาธรรม ศิลปธรรม และวัฒนธรรม มุ่งสร้างพื้นฐานการเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และ พัฒนาความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมจัดการศึกษาให้ตรงตามความ ต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้ ว่า การศึกษานอกระบบเป็นกระบวนการของการพัฒนาชีวิตและ สังคม สามารถพึ่งพาตนเองได้ และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพ ปัญหา ความต้องการของบุคคลที่อยู่นอกระบบ โรงเรียน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ประสบการณ์จากการทำงาน และการประกอบอาชีพ โดยการกำหนดสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ให้ความสำคัญกับการพัฒนากลุ่มเป้าหมายด้านจิตใจ ให้มีคุณธรรมควบคู่ไปกับการพัฒนาการเรียนรู้ สร้างภูมิคุ้มกัน สามารถจัดการกับองค์ความรู้ ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยี เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัว อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สร้างภูมิคุ้มกันตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งคำนึงถึงอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สร้างภูมิคุ้มกันตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งคำนึงถึง ธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ที่อยู่นอกระบบ และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสาร

สำนักงาน กศน. จึงกำหนดกรอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้สถานศึกษา จัดเพิ่มเติมจากการเรียนปกติให้กับผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีสติปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีศักยภาพในการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องซึ่งเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ตามจุดมุ่งหมายของกระทรวงศึกษาธิการ แผนการศึกษาแห่งชาติและ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

2. กรอบการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

เพื่อให้สถานศึกษา ได้จัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เป็นไปในแนวทางเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล คุ่มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ดังนี้

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.1 กิจกรรมพัฒนาวิชาการ เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้เพียงพอกับการศึกษาในแต่ละระดับ และพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาการเพิ่มมากขึ้นในรายวิชาตามหลักสูตรการศึกษานอก ระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือวิชาอื่น ๆ ตามความต้องการของนักศึกษา กศน. ซึ่งวิทยากรหรือผู้สอนควรเป็นผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ใน การสอนวิชานั้น ๆ โดยตรง อาจจะเป็นบุคคลภายนอกหรือครู กศน. ได้ตามความเหมาะสม ส่วนจำนวนนักศึกษา กศน. ที่ร่วมกิจกรรมให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 กิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต เป็นการจัดกิจกรรมเสริมเพิ่มเติมจากการเรียนปกติในสาระทักษะการดำเนินชีวิต หลักสูตรการศึกษา นอก ระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ข่าวสารข้อมูล และเทคโนโลยี มีการแข่งขันและความขัดแย้งมากขึ้นจึงมีความจำเป็นที่สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตให้กับผู้เรียน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติ ค่านิยมที่ถูกต้อง และมีทักษะหรือความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นในการเผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิต อาทิเช่น ปัญหายาเสพติด การตั้งครรภไม่พึงประสงค์ เพศสัมพันธ์ ทะเลาะวิวาท ครอบครัแตกแยก ความรุนแรง ความเครียด ภัยพิบัติ เป็นต้น รวมทั้งมีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และสามารถนำความรู้ จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

2.3 กิจกรรมที่แสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นการ จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติที่ดี มีความรักและภาคภูมิใจในชาติไทย และแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ตลอดจนทะนุบำรุงและปฏิบัติตามหลักธรรมทางศาสนาที่นับถือ การส่งเสริมโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ การเกิดทุนและปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์

2.4 กิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยสามารถนำไปประยุกต์ให้เกิดผลในทางปฏิบัติในการดำรงชีวิตประจำวันทั้งต่อตนเอง ครอบครัวชุมชน สังคม และประเทศชาติ

2.5 กิจกรรมลูกเสือ และกิจกรรมอาสาชวูกาชาด เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตอาสา มีความเสียสละในการช่วยเหลือผู้อื่น บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน โดยดำเนินการจัดกิจกรรม ลูกเสือ กศน. และกิจกรรมอาสาชวูกาชาด หรืออาจดำเนินการร่วมกับสำนักงานลูกเสือแห่งชาติ สำนักงานลูกเสือ ชวูกาชาดและกิจกรรมนักเรียนกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานชวูกาชาด สภากาชาดไทย เป็นต้น

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

2.6 กิจกรรมกีฬาและส่งเสริมสุขภาพ เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้มีโอกาสออกกำลังกายและเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ พละนามายที่ดี สร้างนิสัยความมีน้ำใจเป็นนักกีฬาและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นการสร้างความรัก ความสามัคคี ในหมู่คณะ ให้รู้จักรู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย และเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างนักศึกษา กศน.

2.7 กิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT) เช่น การจัดอบรมความรู้ในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับ ICT เป็นต้น

2.8 กิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้สู่ประชาคมโลก เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ให้กับผู้เรียน ในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ความมั่นคง และการเมือง เพื่อเข้าสู่ประชาคมโลก เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมสูงวัย ทักษะของประชากรในศตวรรษที่ 21 ที่ทั่วโลกต่างต้องเผชิญกับความท้าทายและมุ่งพัฒนาประเทศไปสู่การพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมยุค 4.0 เป็นต้น

2.9 กิจกรรมจิตอาสา กศน. “เราทำความดีด้วยหัวใจ” เป็นกิจกรรมที่หน่วยงาน/สถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน กศน. จัดขึ้น หรือร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ และร่วมกับประชาชนทุกหมู่เหล่าที่มีจิตอาสาบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน และแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาหาน้ำท่วมในเขตชุมชน ปัญหาการจราจรและอื่น ๆ เพื่อสืบสานพระราชปณิธานพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทรงห่วงใยปัญหา น้ำท่วมและปัญหาการจราจรในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ และสอดคล้องกับพระบรมราโชบาย ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 เป็นการพัฒนาสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ในชุมชนให้มีสภาพที่ดีขึ้น

2.10 กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่าน การเรียนรู้ เสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน และการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม อันจะนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

2.11 กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้ ฝึกทักษะและฝึกปฏิบัติด้านอาชีพที่ตนเองสนใจ เพื่อเป็น ทางเลือก และวางแผนการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อในอนาคต

2.12 กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ด้วยการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี และเอกลักษณ์ของชาติ ให้เกิดความรักและความภาคภูมิใจ สืบสานวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.13 กิจกรรมการเรียนรู้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และกฎหมายที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน เช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญ กฎหมายการเลือกตั้ง สิทธิหน้าที่พลเมือง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นต้น

2.14 กิจกรรมเสริมสร้างความสามารถพิเศษ เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ หรือมีพรสวรรค์ในด้านต่าง ๆ ให้มีโอกาสและกล้าแสดงออกถึงทักษะ ความรู้ ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ ในแนวทางที่ถูกต้อง เหมาะสม และพัฒนาความสามารถพิเศษหรือพรสวรรค์ไปใช้ประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของตนเอง เป็นการ ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต โดยการจัดตั้งชมรมต่าง ๆ เช่น ชมรม TO BE NUMBER ONE การจัดตั้ง ศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น เป็นต้น

3. รูปแบบของกิจกรรม

3.1 แบบการจัดค่ายวิชาการ ค่ายกิจกรรม ทั้งไป – กลับ และค้างคืน

3.2 แบบชั้นเรียน โดยครู กศน. หรือวิทยากรที่มีความรู้หรือประสบการณ์ในการสอนวิชานั้น ๆ เป็นผู้จัดกิจกรรมหรือร่วมกับเครือข่าย

3.3 แบบศึกษาดูงาน

3.4 อื่น ๆ ตามความเหมาะสม (โดยให้พิจารณารูปแบบของกิจกรรมข้อที่ 3.1 – 3.3 ก่อน แล้วจึงดำเนินการ ในข้อ 3.4)

หมายเหตุ : ในกรณีที่พานักศึกษาออกนอกสถานที่ให้ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการพานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานศึกษา พ.ศ.2548

4. งบประมาณ

การเบิกจ่ายให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการที่เกี่ยวข้อง โดยยึดหลักความถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้

5. เงื่อนไขของการดำเนินงาน

5.1 ผู้รับบริการต้องเป็นนักศึกษา กศน. ที่ลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในภาคเรียนนั้น ๆ

การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

5.2 สถานศึกษาจัดทำแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามกรอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

5.3 สถานศึกษาจัดส่งแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพื่อขอความเห็นชอบจากสำนักงาน กศน. จังหวัด /กทม.

5.4 สถานศึกษาดำเนินการตามแผนการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตรวจสอบ ประเมินผลการจัด กิจกรรม พร้อมเบิกจ่ายเงินตามระเบียบที่กำหนดให้แล้วเสร็จภายในแต่ละภาคเรียน และรายงานผลให้สำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม. ทราบ

5.5 สำนักงาน กศน. จังหวัด/กทม. นิเทศ ติดตาม การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา

5.6 ให้ใช้ “กรอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำนักงาน กศน.” ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2/2561 เป็นต้นไป

หมายเหตุ : กิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ใช้เงินงบประมาณในการจัดกิจกรรมไม่นับเป็นชั่วโมงกิจกรรมพัฒนา คุณภาพชีวิต (กพช.) ตามหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

.....

เอกสารอ้างอิง

สำนักงาน กศน.(2561). หนังสือ ค่วนที่สุด ที่ ศธ 0210.04/ ว 3780 เรื่องกรอบการจัด

กิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน. ลงวันที่ 2 กรกฎาคม 2561